

له چاپه مه نیه کانی وه زاره تی کاروباری نیسلا می ونه وقاف و بانگه واز ورتنمای

بیروباوهرت وه ربگره له قورئان و سونهت

نووسینی

شیخ محمد جمیل زینو

وه رگپرانی

محمد عبد الرحمن لطیف

پیداچوونه وهی

پشتیوان صابر عزیز

وه کاله تی کاروباری چاپه مه نی وتویژینه وهی زانستی له وه زاره ت

سه رپه رشتی چاپکردنی کردوه

سانی ۱۴۳۶ کۆچی

ح) وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد ، ١٤٣٧ هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

زينو ، محمد بن جميل

خذ عقيدتك من الكتاب والسنة. / محمد بن جميل زينو.

- الرياض ، ١٤٣٧ هـ

١٥٢ ص : ١٢×١٧ سم

ردمك : ٧ - ٧٦٦ - ٢٩ - ٩٩٦٠

١ . العقيدة الإسلامية ٢ - التوحيد أ . العنوان

١٤٣٧ / ٧٧٢

٢٤٠ ديوي

رقم الإيداع : ١٤٣٧ / ٧٧٢

ردمك : ٧ - ٧٦٦ - ٢٩ - ٩٩٦٠

الطبعة الأولى

١٤٣٦ هـ

پیشهکی وهرگیر

خوینهری بهرپیز: ناوهپۆکی ئەم نامیلکهیه بریتیه له ههندیك زانیاری سههرتایی زۆر گرنگ سهبارهت به (بیروباوهپی راستی ئیسلام: بیروباوهپی ئەهلی سوننه وجهماعه) كه به بهلگه ی ئایهتهکانی قورئانی پیروژ وفهرمووده سهحیحهکانی پیغهمبهری خوا (ﷺ) پشتراستکارونهتهوه، به شیوازی پرسیار ووهلام دارپژراوه به مهبهستی ئاسانکاری تیگهیشتن له زانیاریهکان.

بۆیه به پیویستم زانی وهریگیپمه سهر زمانی کوردی بۆ ئەوهی ببیت به دهروازهیهك بۆ ئەو كهسانه ی كه دهیانهویت ئاشنابین به بابهتهکانی بیروباوهپی رهسهنی ئیسلامهتی كه به هۆی لادان وچهواشهکاری ولاسایی كردنهوهی کویرانه وبیئاگایی زۆریك له خهلك غهریب ونامۆ بووه له نیو كۆمهلگای موسلماناندا به گشتی!.

وه به باشی دهزانم له م پیشهکیه دا دوو خالت بۆ روونبکه مهوه:

یه کهم: پیناسه‌ی بیروباوهرپ (العقیده) که بریتیه له: زانیاری به حوکمه شه‌ریه گریدراوه‌کان له دلدا که وه‌رگیراون له قورئان و فه‌رمووده سه‌حیحه‌کانی پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) به تیگه‌یشتنی سه‌له‌فی سالح .. وه‌ک باوه‌رپیوون به خوا و فریشته‌کانی و کتیبه‌کانی و پیغه‌مبه‌رانی و به پوژنی دوا‌یی و به قه‌ده‌ر خیر و شه‌ری، هه‌روه‌ها باوه‌رپیوون به هه‌موو بواره‌کانی غه‌یب .. و په‌تکرده‌وه و به‌رپه‌رچدانه‌وه‌ی بیدعه و گومان و بیروباوهره پووجه‌له‌کان.

که‌واته بیروباوهرپ - لای ئه‌هلی سوننه - به‌و زانیاریه پاستانه ده‌وتریت که له دلدا جیگیرپیوون و دلی له سه‌ر گریدراوه و قه‌بولی گومان ناکه‌ن.

دووه‌م: سه‌رچاوه‌ی وه‌رگرتنی بیروباوهرپ که بریتیه له: ئایه‌ته‌کانی قورئان و فه‌رمووده سه‌حیحه‌کانی پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) به تیگه‌یشتنی سه‌له‌فی سالح و پیشه‌وایانی ئوممه‌ت . ئه‌مه‌یه سه‌رچاوه‌ی وه‌رگرتنی بیروباوهرپ پاست و په‌سه‌نی ئیسلامه‌تی، جا هه‌ر که‌سیک له هه‌ر کات و شوینیک بیت بیروباوهرپ له‌م سه‌رچاوه‌یه‌وه و هه‌رنه‌گریت

ئەوا دووچاری لادان (انحراف) وگومرپابوون (ضلال) وتیاچوون
(هَلَاك) ده بیئت، په نا به خوا.

داواکارم له خوای پوره دگار له سهر بیروباوهری راست
ودروستی ئیسلام دامه زراومان بکات تاوه کو مردن وپاشان له
سهری هه شرمان بکات له گه ل پیغه مبه ران وپیاوچاکان
وپییشه وایانی ئوممهت وزانایانی په سه نی ئیسلام ...

وه رښگر

محمد عبد الرحمن لطیف

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ حَمْدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَتَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ
 أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضِلِّ
 فَلَا هَادِيَ لَهُ. وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ
 أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.
 أَمَّا بَعْدُ :

ئهمه چه‌ند پرسیاریکی گرنه‌گه سه‌باره‌ت به بیروباوهر
 وعه‌قیده وه‌لامیان ده‌ده‌مه‌وه له‌گه‌ل باسکردنی به‌لگه‌کانیان
 له قورئان وفه‌رمووده، بۆ ئه‌وه‌ی خوینه‌ر دل‌ی ئارامبگری‌ت
 ودل‌نیابیت له‌ راستیتی وه‌لامه‌کان، چونکه بیروباوهری
 یه‌کخواپه‌رستی بنچینه‌ی به‌خته‌وه‌ری مروّقه له‌ دنیا وپوژی
 دوایدا...

داواکاریشم له‌ خوا‌که‌وا سودی پئی بگه‌یه‌نیت به
 موسلمانان، وه‌ پاک و پوختی بکاته‌وه بۆ خۆی.

مافی خوا له سهر بهندهکانی

پ/۱/ ئایا خوا ئیمه‌ی بۆ چی دروست کردوو؟

وه‌لام/ خوا ئیمه‌ی دروست کردوو بۆ ئه‌وه‌ی به‌ته‌ن‌ها
 بیپه‌رستین وهیچ شه‌ریکی بۆ بریار نه‌ده‌ین، به‌لگه‌ش بۆ
 ئه‌مه: خ‌وای پایه‌به‌رز فه‌رموویه‌تی: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ
 إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ ﴿٥٦﴾ [الذاریات].

واته: ئیمه‌ جنۆکه و مرۆفمان دروست نه‌کردوو ئیلا بۆ
 ئه‌وه نه‌بی‌ت که به‌ته‌ن‌ها من بیپه‌رستن.

هه‌روه‌ها فه‌رمووده‌که‌ی پیغه‌مبه‌ر (ﷺ): ((حَقُّ اللَّهِ عَلَى
 الْعِبَادِ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا)) [متفق علیه / صحيح البخاري
 رقم: (٢٨٥٦) وصحيح مسلم رقم: (٣٠)].

واته: ماف وحه‌قی خوا له سهر عه‌بده‌کانی بریتیه له‌وه‌ی
 که بیپه‌رستن وهیچ شه‌ریکی بۆ بریار نه‌ده‌ن.

پ/٢/ په‌رستن (عیبادهت) بریتیه له‌چی؟

وه‌لام/ په‌رستن (عیبادهت): ناویکی کۆکه‌ره‌وه‌یه بۆ هه‌موو
 ئه‌و گوفتار وکرده‌وانه‌ی که خوا خۆشی ده‌وین وه‌ک: دوعا
 وپارانه‌وه و نوێژ وحه‌یوان سه‌رپه‌رین وجگه له‌مانه‌ش ...

خوای پایه‌به‌رز فه‌رموویه‌تی: ﴿قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي
وَحَيَاتِي وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ [الأنعام].

واته: ئه‌ی پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) به‌خه‌لکی بلئی: به‌پاستی نوژیژ
و‌ه‌یوان سه‌ربرین وژیان و‌مردنم هه‌مووی بو‌ خوای
په‌روه‌ردگاری هه‌موو جیهانه .

(نُسُكِي): واته: هه‌یوان وئاژه‌ل سه‌ربرینم).

وه پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) فه‌رموویه‌تی: خوای پایه‌به‌رز
فه‌رموویه‌تی: ((وَمَا تَقْرَبُ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ
عَلَيْهِ)) [صحیح البخاری رقم: (۶۵۰۲)].

واته: عه‌ده‌که‌م به‌ هه‌چ شتیک لیم نزیک نابیته‌وه
خۆشه‌ویست تر بیت له لام وه‌کو ئه‌وه‌ی که فه‌رزم کردووه
له سه‌ری .

پ ۳/ چۆن خوا به‌رستین ؟

وه‌لام/ خوا ده‌په‌رستین به‌و شیوازه‌ی که خوا
ویغه‌مبه‌ره‌که‌ی (ﷺ) فه‌رمانیان پیکردوین، خوای پایه‌به‌رز
فه‌رموویه‌تی: ﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا
تُطِئُوا أَعْمَالَكُمْ﴾ [محمد].

واته: ئەو ئەو که سانهی که ئیمان و باوهرتان هیناوه گوێرایه لێ بکهن بۆ خوا وگوێرایه لێ بکهن بۆ پیغه مبهه و کرده وه کانتان پووچه ل مه که نه وه .

وه پیغه مبهه (ﷺ) فه رموو به تی: ((مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ زَدٌّ)) [صحیح مسلم رقم: (۱۷۱۸)].

واته: هه ره که سیک هه ره کرده وه یه که نه نجام بدات که فه رمانی ئیمه ی له سه ره نه بیته ئه و ئه و کرده وه یه په ته ده کریته وه وه بول نا کریت .

په / ئایا خوا بهه رستین له ترسی سزا به ته ما حی پادا شته وه ؟

وه لأم / به لێ به و شیوازه ده بهه رستین، واته: به ئومیدی ئه وه ی که له سزای پارێزرا و بین و به چاکه ش پادا شتمان بداته وه، خوای پایه به رز له وه سفی ئیمان داراندا فه رموو به تی: ﴿يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ [السجدة].

واته: په ره و ده گاریان ده بهه رستن ولێ ده پارێنه وه له ترسی سزایی به ته ما حی پادا شته وه .

وه پیغه مبهه (ﷺ) فه رموو به تی: ((أَسْأَلُ اللَّهَ الْجَنَّةَ، وَأَعُوذُ بِهِ مِنَ النَّارِ)) [صحیح أبي داود رقم: (۷۹۳)].

واته: داوای بههشت له خوا دهکه م وپهناشی پیدهگرم له ئاگری دۆزهخ.

په/ ئایا چاکه کاری (الإحسان) له په رستندا بریتیه له چی؟

وه لām/ چاکه کاری (الإحسان) بریتیه له: ههستکردن به چاودیتری خوا له په رستندا.

خوای پایه بهرز فه رموویه تی: ﴿الَّذِي يَرِنُكَ حِينَ تَقُومُ﴾ (٢١٨)
 وَتَقْلَبُكَ فِي السَّجِدِينَ ﴿٢١٩﴾ [الشعراء].

واته: ئه و خوایه ی که ده تبینیت له کاتی کدا که به پیوه وهستاویت له نو یژدا، وه له کاتی کدا که له رکوع وسوجه دا ده بیت.

وه پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی: ((الإحسانُ: أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ)) [صحیح مسلم رقم: (٨)].
 واته: چاکه کاری (الإحسان) بریتیه له وهی که: خوا په رستیت وه کو ئه وهی که بیینیت، وه ئه گه ر تو خوا نه بیینیت ئه و ئه و تو ده بیینیت.

جۆره کانی یه کخوا په رستی و سووده کانی

پ/۶/ ئایا بۆ چی خوا پیغه مبه رانی ناردوو ه؟

وه لآم/ خوا پیغه مبه رانی ناردوو ه بۆ ئه وهی بانگه واز
 بکن بۆ په رستنی وشیرک وهاوه لبرپاردانی لئ دور
 بخه نه وه، خوای پایه به رز فه رموویه تی: ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي
 كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾^ط (۳۶)
 [النحل].

واته: به دنیایای له هه موو ئوممه تیگ (کۆمه له
 مرۆقیگ) دا پیغه مبه ریکمان ناردوو ه بۆ ئه وهی پیمان بلئ:
 به تاک و ته نه خوای گه وه به رستن و خۆتان دور بخه نه وه
 له تاغوت (په رستنی جگه له خوا).

(الطَّاغُوت: واته: ئه و شه یگانه ی که بانگه واز ده کات بۆ
 په رستنی جگه له خوا).

وه پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی: ((الْأَنْبِيَاءُ إِخْوَةٌ .. وَدِينُهُمْ
 وَاحِدٌ)) [متفق علیه / صحیح البخاری رقم: (۳۴۴۳) و صحیح
 مسلم رقم: (۲۳۶۵)].

واته: پیغه مبه ران برای یه کن و دین و ئایینیشیان یه کیکه .

پ ۷/ نایا یه کتاکردنه وهی خوا له پهروهردگار ییتیدا (توحید الربوبیة) بریتیه له چی؟

وه لآم/ یه کتاکردنه وهی خوا له پهروهردگار ییتیدا (توحید الربوبیة) بریتیه له: یه کتاکردنه وهی خوا له کرداره کانیدا وه کو دروستکردن و بهر یوه بردن وجگه له مانه ش، خوی پایه بهرز فهرموویه تی: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ [الفاتحة].
واته: سوپاس وستایش بۆ ئه و خوییه ی که پهروهردگاری هه موو جیهانه .

وه پیغه مبه ر (ﷺ) فهرموویه تی: ((أَنْتَ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ)) [متفق علیه / صحیح البخاری رقم: (۷۳۸۵) و صحیح مسلم رقم: (۷۶۹)].

واته: خوییه تۆ پهروهردگاری ئاسمانه کان وزه ویت .
الرَّبُّ: هو الخالق المالك المُدَبِّر، واته: پهروهردگار بریتیه له: به دیهینه ر وخواهن و بهر یوه بهر .

پ ۸/ نایا یه کتاکردنه وهی خوا له په رستندا (توحید الألوهیة) بریتیه له چی؟

وه لآم/ یه کتاکردنه وهی خوا له په رستندا (توحید الألوهیة) بریتیه له: یه کتاکردنه وهی خوا به په رستن وه کو: دوعا

ویارانه وه وحه یوان سه رپرین ونه زرکردن، خوی پایه بهرز
 فه رموویه تی: ﴿وَاللَّهُ كَرِيمٌ وَاللَّهُ وَجِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ
 الرَّحِيمُ﴾ [البقرة].

واته: په رستراوی ئیوه ته نها یهک په رستراوه که هیچ
 په رستراویک نیه شایسته ی په رستن بیټ جگه له ئه و نه بیټ
 که وا خاوه نی په حمه تیکی فراوانه و به به زه ییه .
 وه پیغه مبه ر(ﷺ) فه رموویه تی: ((فَلْيَكْفُرْ أَوْ لِمَا تَدْعُوهُمْ
 إِلَيْهِ: شَهَادَةٌ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)) [متفق علیه / صحیح البخاری رقم:
 (۱۴۹۶) و صحیح مسلم رقم: (۱۲۱)].

واته: با یه که م شت که بانگه وازیان ده که ییت بو لای
 بریتی بیټ له: شایه تی دان به وه ی که: هیچ په رستراویک
 نیه شایسته ی په رستن بیټ جگه له خوا (الله) نه بیټ .
 وه له ریوایه ته که ی (البخاری) دا هاتووه: ((إِلَى أَنْ يُوحَدُوا
 لِلَّهِ تَعَالَى)) [صحیح البخاری رقم: (۷۳۷۲)].

واته: با یه که م شت که بانگه وازیان ده که ییت بو لای بریتی
 بیټ له: یه که خوا په رستی به و اتایه کی تر: یه که تا کردنه وه ی خوی
 گه وره به په رستن .

پ/۹/ ئایا یه کتاکردنه وهی خوا له ناو و سیفته کانیدا
(توحید الأسماء والصفات) بریتیه له چی؟

وه لآم/ یه کتاکردنه وهی خوا له ناو و سیفته کانیدا (توحید
الأسماء والصفات) بریتیه له:

سه لماندنی ئه وهی که خوا وه سفی خوئی پیگردوه له
قورناندا، یان ئه وهی که پیغه مبه ره کهی (ﷺ) وه سفی
پیگردوه له فه رموده سه حیحه کانیدا به حه حقیقه ت، به بی
(تأویل) و (تفویض) و (تمثیل) و (تعطیل)^(۱)، وه کو (استواء) کردن

(^۱) بۆ تیگه یشتن له م زاراوانه پیویسته پیناسه یان بکهین، بۆیه به
کورتی ده لیم:
— (تأویل: هو صرفُ اللفظ عن معناه الظاهر إلى معنی مرجوح بغير
دلیل)..

واته: (تأویل) بریتیه له: گۆرینی واتای ووشه کان له مانا راست
و پوآله ته کانیان بۆ واتایه کی دوور و نه گونجاو به بی به لگه .

— (تفویض: هو إثبات مجرد اللفظ ، وتفویض العلم بمعناه إلى الله وحده).
واته: (تفویض) بریتیه له: سه لماندنی خودی ووشه کان به ته نها
و گۆرانه وهی زانینی و اتا کانیان بۆ لای خوا به ته نها .

— (تمثیل: هو إثبات المثل للشيء ، مُشْتَبِهًا لَهُ مِنْ كُلِّ الوجوه).
واته : (تمثیل) بریتیه له: سه لماندنی نموونه بۆ شتیک، که له
= هه موو روویه که وه وهک یه ک بن .

له سهر عهersh ودابهزین بو ئاسمانی دونیا ودهست وجگه له مانهش لهو سیفه تانه ی که لایه قن بو کاملیتی خوا، خوی پایه بهرز فهرموویه تی: ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ (الشوری). ۱۱

واته: هیچ شتی که وهکو خوا نیه وخواش بیسه ر وینه ره. وه پیغه مبه ر(ﷺ) فهرموویه تی: ((يَنْزِلُ اللَّهُ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا كُلَّ لَيْلَةٍ...)) [صحیح مسلم رقم: (۷۵۸)].
واته: هه موو شه ویک خوا داده به زیت بو ئاسمانی دونیا.

- (تعطیل: هو عدم إثبات الصفات، أو إثبات بعضها ونفي الباقي).
تعطیل بریتیه له: نه سه لماندنی سیفاته کانی خوا، یان سه لماندنی هه ندیکیان ونه سه لماندنی باقیه که ی.

هه روه ها (ئه هلی سوننه و جهامعه) ییفات وناوه کانی خوا پاکرا ده گرن له (تشبیه) و(تکییف) یش، که ئه مه پیناسه که یانه:
- (تشبیه: هو إثبات المثل للشيء، مُشْتَبِهًا لَهُ مِنْ بَعْضِ الْوُجُوهِ).
واته: (تشبیه) بریتیه له: سه لماندنی نمونه بو شتی که له هه ندیک رووه وه وهک یه ک بن.
- (تکییف: هو حکایة کیفیة أو صورة ذات الله وصفاته).

واته: (تکییف) بریتیه له: گێرانه وه ی چۆنیه تی یان شیوه ی خودی خوا وسیفاته کانی.

داده به زیت: دابه زینیک که لایه ق بیّت به گه وره بی خواوه،
که لیچچواندنی تیدا نیه به هیچ یه کیک له
دروستکراوه کانی.

پ ۱۰ / خوا له کوئییه (أین الله)؟

وه لأم / خوا له سهر (عهرش) له له سه رووی
ئاسمانه کانه وه، خوی پایه به رز فه رموویه تی: ﴿الرَّحْمَنُ عَلَى
الْعَرْشِ اسْتَوَى﴾ [طه].

واته: خوی میهره بان له سهر عهرشه.

واته: (به رزبووه ته وه به سهر عهرشدا) وه کو چۆن
له (صحیح البخاری) دا هاتووه. بروانه: فتح الباری: (۱۳) /
(۴۹۳).

وه پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی: ((إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ كِتَابًا...
فَهُوَ عِنْدَهُ فَوْقَ الْعَرْشِ)) [متفق علیه / صحیح البخاری رقم:
(۷۴۵۴) و صحیح مسلم رقم: (۲۷۵۱)].

واته: خوا کتیبیکی نووسیوه که له لای خوویه تی له سهر
عهرش.

پ ۱۱ / ئایا خوا له گه ل ئیمه دایه ؟

وه لآم / خوا له گه ل ئیمه دایه به بیستن و بینین
 وزانسته وه، خوی پایه بهرز فه رمویه تی: ﴿ قَالَ لَا تَخَافَا إِنِّي
 مَعَكُمَا أَسْمَعُ وَأَرَى ﴾ ﴿ ۴۶ ﴾ [طه].

واته: کاتیک خوی گه وره هه ردوو پیغه مبه ر (موسا و
 هارون) ی نارد بو لای فیرعه ون پیانی فه رموو: مه ترسن
 چوونکه من له گه لتانم ده بیسم وده بینم.

وه پیغه مبه ر (ﷺ) فه رمویه تی: ((إِنَّكُمْ تَدْعُونَ سَمِيعًا قَرِيبًا
 وَهُوَ مَعَكُمْ)) - أي بعلمه . [صحیح البخاری رقم: (۲۹۹۲)
 و صحیح مسلم رقم: (۲۷۰۴)].

واته: ئیوه له که سیک ده پارینه وه که بیسه ره
 ونزیکه لیئانه وه وئو له گه لتانایه - واته: به زانسته وه - .

پ ۱۲ / ئایا یه کخوابه رستی (التوحید) سوودی چیه ؟

وه لآم / سوودی یه کخوابه رستی (التوحید) بریتیه له:
 ئاسووده یی له سزای خوا له دواوژدا، وهیادیه ت له دونیادا،
 وسرپینه وه وکه فاره تی تاوانه کان، خوی پایه بهرز فه رمویه تی:

﴿الَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ﴾ (۸۲) [الأنعام].

واته: ئەوانه‌ی که ئیمان و باوه‌ریان هیناوه و شیرکیان له گه‌لیدا تیکه‌ل نه‌کردوو ه‌وانه ئاسووده‌بیان بو ه‌یه وهدایه‌تدراویشن.

(بِظُلْمٍ : واته: شیرک وهاوه‌ل‌ب‌یاردان).

وه پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) فه‌رموویه‌تی: ((حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يُعَذِّبَ مَنْ لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا)) [متفق علیه / صحیح البخاری رقم: (۲۸۵۶) و صحیح مسلم رقم: (۳۰)].

واته: ماف وحه‌قی عه‌بده‌کان له سه‌ر خوا ئەوه‌یه که: سه‌زای که سه‌یک نه‌دات که‌وا ه‌یچ شه‌ریکی بو خوا ئەنجامنه‌داوه.

مه‌رجه‌کانی وهرگرتن و قبول‌کردنی کرده‌وه

پ ۱۳/ ئایا مه‌رجه‌کانی وهرگرتن و قبول‌کردنی کرده‌وه

بریتین له چی؟

وه‌لام/ مه‌رجه‌کانی وهرگرتن و قبول‌کردنی کرده‌وه له لای

خوا سه‌ئ مه‌رجن:

۱ - ئیمان و باوهر پ بوون به خوا و ته نها په رستنی (الإیمان بالله و توحیده)، خوی پایه بهرز فه رموویه تی: ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا﴾ (۱۰۷) [الكهف].

واته: ئه وانهی که باوهر پان هیناوه و کرده وهی چاکیان ئه نجامداوه چه ندین باخیان بو هیه له فیرده وسدا و میوانداری ده کرین.

وه پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی: ((قُلْ آمَنْتُ بِاللَّهِ، ثُمَّ اسْتَمْتُمْ)) [صحیح مسلم رقم: (۳۸)].

واته: بلئی باوهر پم هیناوه به خوا، و ئه نجا به رده و امیش ببه له سه ری.

۲ - نییه ت پاکی (الإخلاص): که بریته له: ئه نجامدانی کرده وه بو خوا به ته نها به بی پیش چاوی (ریاء) و به بی به گویدا دانی خه لک (شعة) و ناویانگ ده رکردن، خوی پایه بهرز فه رموویه تی: ﴿فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ﴾ (۲) [الزمر].

واته: خوا بپه‌رسته و به نییتهت پاک‌یه‌وه دین داری بو
ئه‌نجام بده .

۳ - به پیی ئه‌و شه‌رعه بیته که پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) پیی
هاتووه (موافقة الشریعة)، خوی پایه‌برز فه‌رموویه‌تی: ﴿وَمَا
ءَاتٰکُمْ الرَّسُوْلُ فَاْخُذُوْهُ وَاَنْتُمْ عَنْهٗ فَاَنْتُمْ وَاَتَقُوْا اللّٰهَ اِنَّ
اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ﴿۷﴾ [الحشر].

واته: ئه‌وه‌ی که پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) بو‌ی هیئاون لی
وه‌رگرن وئه‌وه‌شی که فه‌ده‌غه‌ی کردووه لیتان وازی لیبینن
وخوپاریزی بکه‌ن له تاوان و سزای خوا ولیی بترسن چوونکه
سزای خوا زور توونده .

وه پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) فه‌رموویه‌تی: ((مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَّیْسَ عَلَیْهِ
أَمْرًا فَهُوَ رَدٌّ)) [صحیح مسلم رقم: (۱۷۱۸)].

واته: هه‌رکه‌سیک هه‌ر کرده‌وه‌یه‌ک ئه‌نجام‌بدات که
فه‌رمانی ئیمه‌ی له سه‌ر نه‌بیته ئه‌وا ئه‌و کرده‌وه‌یه
په‌ته‌ده‌کریته‌وه و قه‌بول ناکریته .

شیرکی گه ووره

پ/ ۱/ نایا گه ووره ترین تاوان لای خوا بریتیه له چی؟
 وه لآم/ گه ووره ترین تاوان بریتیه له شهریک بریاردان بو
 خوا، به لگهش خوی پایه بهرز فه رمویه تی: ﴿وَإِذْ قَالَ لُقْمَنُ
 لِأَبْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَبْنَىٰ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ
 عَظِيمٌ﴾ [لقمان].

واته: لوقمان ووتی به کورپه که ی له کاتی کدا که
 ناموژگاری ده کرد: ئە ی کورپی شیرینم شیریک بو خوا ئە نجام
 مه ده چونکه شیریک گه ووره ترین سته م و تاوانه .

وه کاتی پرسیار کرا له پیغه مبهری خوا (ﷺ): ((أَيُّ الذَّنْبِ
 أَعْظَمُ؟ قَالَ: أَنْ تَجْعَلَ لِلَّهِ نِدَاءً وَهُوَ خَلَقَكَ!)) [متفق علیه /
 صحيح البخاري رقم: (۴۷۶۱) وصحيح مسلم رقم: (۸۶)].

واته: نایا گه ووره ترین تاوان بریتیه له چی؟ پیغه مبهری
 خوا (ﷺ) فه رموی: گه ووره ترین تاوان ئە وهیه که شهریک
 وهاوشیواز وهاوه ل بو خوا دابنه یه له کاتی کدا که تهنه ئە و
 توی دروست کردوه!

پ۲/ ئایا شیرکی گه‌وره بریتیه له چی؟

وه‌لام/ شیرکی گه‌وره بریتیه له ئەنجامدانی په‌رستن بۆ جگه له خوا، وه‌کو دوعا وپارانه‌وه له غه‌یری خوا، وه داوای فریاکه‌وتن له مردووه‌کان یان زیندووانی نادیار، خوای پایه‌به‌رز فه‌رموویه‌تی: ﴿وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾ [النساء].

واته: خوا بپه‌رستن به‌ته‌نھا وهیچ شتی‌ک مه‌که‌ن به‌شیریکی.

وه پیغه‌مبه‌ر(ﷺ) فه‌رموویه‌تی: ((أَكْبَرُ الْكِبَائِرِ: الإِشْرَاكُ بِاللَّهِ...)) [صحيح البخاري رقم: (٦٨٧١)].

واته: گه‌وره‌ترینی تاوانه گه‌وره‌کان: شیرک ئەنجامدان وهاوه‌ل بریاردانه بۆ خوا...

پ۳/ ئایا شیرک ئەنجامدان بوونی هه‌یه له ناو ئەم

ئوممه‌ته‌دا؟

وه‌لام/ به‌لێ شیرک ئەنجامدان بوونی هه‌یه، به‌لگه‌ش خوای پایه‌به‌رز فه‌رموویه‌تی: ﴿وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ﴾ [يوسف].

واته: زۆرینهی خه‌لک ئیمان ویاوارناهیئن ئیلا له گه‌ل
ئه‌وه‌شدا شه‌ریک وهاوه‌ل بریارده‌رن *

* واته: زۆرینهی خه‌لک له گه‌ل ئه‌وه‌دا که ئیماندار ویاوه‌ردارن
به په‌روه‌ردگاریتی خوا که چی له په‌رستیدا شه‌ریک وهاوه‌لی بۆ
بریار ده‌ده‌ن وکرده‌وه‌کانیان شیرکی تێدایه‌ وغه‌یری خواش ده‌په‌رستن
له گه‌ل خوا !!! بۆ زیاتر تیگه‌یشتن له واتای ئه‌م ئایه‌ته به
پێویستی ده‌زانم که‌وا ووتیه‌ی چهند زانایه‌ک بخره‌ به‌ر ده‌ستی
خوینه‌ران:

(عکرمه) سه‌باره‌ت به‌م ئایه‌ته: ﴿وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ﴾
فه‌رموویه‌تی: تسألهم من خلقهم ومن خلق السماوات والأرض؟ فيقولون:
الله، فذلك إيمانهم بالله وهم يعبدون غيره! تفسير الطبري: (۱۳ / ۷۷).

واته: که پرسیاریان لێده‌که‌یت کێ ئیوه‌ی دروست کردوه وکێ
ئاسمانه‌کان وزه‌وی دروست کردوه؟ ده‌لێن: خوا، ئا ئه‌مه‌ ئیمان
ویاوه‌رپه‌که‌یانه به‌ خوا به‌لام له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا غه‌یری خوا ده‌په‌رستن!!!
وه (مجاهد) یش فه‌رموویه‌تی: (إيمانهم قولهم الله خالقنا ویرزقنا
ویمیتنا، فهذا إيمان مع شرك عبادتهم غيره) تفسير الطبري (۱۳ / ۷۸).

واته: ئیمان‌ه‌که‌یان بریتیه‌ له‌وه‌ی که ده‌لێن: (الله) به‌دیپه‌نه‌رمانه
ورزق وروژیمان ده‌دات وده‌مانمرئیت، ئا ئه‌مه‌ ئیمان له‌گه‌ل شیرکی
په‌رستیان بۆ غه‌یری خوا.

وه پینغه مبهەر (ﷺ) فهرموویه تی: ((لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَلْحَقَ قَبَائِلُ مِنْ أُمَّتِي بِالْمُشْرِكِينَ، وَحَتَّى يَعْبُدُوا الْأَوْثَانَ*)) [صحیح سنن الترمذی رقم: (۲۲۱۹)].

وه (البیضاوی) فهرموویه تی: ﴿وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِآلِهِ﴾ فی إقرارهم بوجوده وخالقیته، ﴿إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ﴾ بعبادة غیره) تفسیر البیضاوی: (۳ / ۳۱۱).

واته: ئیمانی زۆرینه یان به خوا بریتیه له دانپێنان و باوه پربوونیان به بوون و به دیهنته ریتی خوا، وه شه ریک و هاو هل پریاردانه که یان له وه دایه که غهیری خوا ده په رستن. به وهی که هاوار ده که نه غهیری خوا وله غهیری خوا ده پارینه وه وهانای بو لا ده بهن و داوای فریا که وتنی لیده کهن و سویند به غهیری خوا ده خوون و حه یوان بو غهیری خوا سه رده بپن و پشته پیده به ستن و ئومیدی ده سته که وتنی خیریان لئی ههیه ولیشی ده ترسن و ته و اف به دهوری قهر و شه خس و مه زارگا کاندای ده کهن و ... هتد له جوړه کانی شه ریک نه نجامدان بو خوای ته نها و بی شه ریک! وه رگیږ.

* الأوثان: بریتیه له و شتانهی که جگه له خوا ده په رسترین، چ بت بیته یان قهر بیته یان مه رقه د و مه زارگا بیته یان شه خس و دار و به رد بیته یان مروفیکی زیندوو یان مردوو بیته. که واته: زاراوهی (الأوثان: جمع وثن) گشتی تر و به رفراوان تره له زاراوهی (الأصنام: جمع صنم)، چونکه (صنم) ته نها بو وینه و په یکه ر

واته: قیامت هه لئاسیٔ تاوه کو هه ندیک تیره وهوژ له
ئوممه ته که مـدا خؤیان نه گه یه ننه موشـریک
وهاوه لٔبپیارده ره کان، وه تاوه کو بت وهاوشیوه کانی
نه په رستن.

پ/٤/ ئایا حوکمی دوعا وپارپانه وه له مردووه کان یان له
کهسانی نادیار چیه؟

وه لآم/ دوعا وپارپانه وه له مردووه کان یان له کهسانی
نادیار به شیکه له شیرکی گه وره، خوای پایه به رز
فه رمویی ته: ﴿وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ فَإِنْ
فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ [یونس].

واته: داوا مه که له جگه له خوا ولیی مه پارپیره وه که نه
سوودت پیده گه یه نیٔ ونه زیان، وه ئه گهر ئه مه ت کرد -

به کار ده هیتریت، به لآم (وَأَنْ) هه موو ئه و شتانه ده گریته وه که وا جگه
له خوا ده په رسترین چ (صَنَمَ: وینه وپه یکه ر) بیٔ یان هه ر شتیکی
تر بیٔ وه کو دار و به رد و قه بر وشه خس و ... هتد بپوانه: (القول
المفید علی کتاب التوحید) للشیخ ابن العثیمین، لاپه ره: (١٥٠ و ٢٧٠)،
وه رگتپ.

واته: ئەگەر هاوارت کردە غەیری خوا ولیی پاریته وه - ئەوا تۆ له ستهمکاره هاوه لبریارده ره کانی .

(الْظَّالِمِينَ: أَي الْمُشْرِكِينَ، واته: له موشـریک وهاوه لبریارده ره کانی).

وه پیغه مبهـر (ﷺ) فه رموویه تی: ((مَنْ مَاتَ وَهُوَ يَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ نِدَاءً دَخَلَ النَّارَ)) [صحيح البخاري رقم: (۴۴۹۷) و صحيح مسلم رقم: (۹۲)].

واته: هه ره که سیک بمریت له کاتی کدا که شه ریک وهاوشیوازیکی بو خوا دانا بیـت وهاواری تیکرد بیـت ولیی پاریته وه ئەوا ده چیته ناو ناگری دۆزه خه وه .

پ/ه/ ئایا دوعا و پارانە وه په رستن و عیباده ته؟

وه لام/ به لئ دوعا وپارانە وه په رستن و عیباده ته، خوی پایه به رز فه رموویه تی: ﴿وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾ [آی ذلیلین [غافر].

واته: په روه ردگار تان فه رموویه تی: ئیوه داوام لیبکه ن ولیم بیاریینه وه منیش وه لامتان ده ده مه وه ودوعا کانتان گیرا

دهکه م، ئا ئه وانه ی که وا خو یان به گه وره داده نین له ئاستی
دوعا وپارانه وه وپه رستنی خوا ئا ئه وانه ده چنه ناو
(جهه نم) دۆزه خه وه به سه رشۆری .

وه پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی: ((الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ))
[صحیح سنن الترمذی رقم: (۲۹۶۲)] .

واته: دوعا و پارانه وه په رستن و عیاده ته .

پ/ ۶/ ئایا مردووه کان گو ییان له دوعا وپارانه وه هه یه؟
وه لām / نه خیر گو ییان لی یی نیه، خوای پایه به رز
فه رموویه تی:

۱ - ﴿إِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْمَوْتَى﴾ [النمل].

واته: تۆ ناتوانیت هه یچ شتیک بدهیت به گو یی
مردووه کاندایا .

۲ - ﴿وَمَا أَنْتَ بِمَسْمُوعٍ مِّنْ فِي الْقُبُورِ﴾ [فاطر].

واته: تۆ ناتوانیت هه یچ شتیک بدهیت به گو یی ئه وانه ی
که له گو ږدان .

جوړه کانی شیرکی گه وره

۷ پ / نایا داوای فریا که وتن بکه ین له که سانی مردوو
یان له که سانی نادیار؟

وه لآم / داوای فریا که تنیان لیئنا که ین، چونکه ئه مه شیرک
وهاو هل بریار دانه، خوی پایه بهرز فه رموویه تی:

۱ - ﴿وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ
يُخْلَقُونَ ﴿٢٠﴾ أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ
يُبْعَثُونَ ﴿٢١﴾﴾ [النحل].

واته: ئه وانه ی که هاواریان تیده کریت جگه له خوا هیچ
شتیک دروست ناکه ن به لکو خویشیان دروست ده کرین ﴿٢٠﴾
ئه وانه مردوون و زیندوو نین و ناشزانن و هست ناکه ن که ی
زیندوو ده کرینه وه .

۲ - ﴿إِذْ تَسْتَعِيْثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ ﴿١﴾﴾ [الأنفال].

واته: له کاتیکدا که ئیوه داوای فریا که وتننن ده کرد له
خوای په روه ردگارتان وئه ویش وه لآمی دانه وه و فریاتان
که وت .

وه پیغه مبهەر (ﷺ) فهرموویه تی: ((يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ
أَسْتَغِيْثُ)) [صحيح سنن الترمذي رقم: (۳۵۲۴)].

واته: ئەى خاوى زیندوو و به ناگا به رهحم و میهره بانیت
داواى فریاکه و تنت لیده که م.

پ ۸ / نایا دروسته داواى یارمه تی بکهیت له غهیری خوا؟
وه لآم / نه خیر داواى یارمه تی کردن له غهیری خوا
دروست نیه، چونکه ئەمه شیرک وهاوه ل بریاردانه،
به لگهش خاوى پایه بهرز فهرموویه تی: ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ
نَسْتَعِيْزُ﴾ [الفاتحة].

واته: ئەى خوایه تهنها تو ده په رستین و تهنها داواى
یارمه تیش له تو ده کهین.

وه پیغه مبهەر (ﷺ) فهرموویه تی: ((إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللّٰهَ، وَإِذَا
اسْتَعْنْتَ فَاسْتَعْنِ بِاللّٰهِ)) [صحيح سنن الترمذي رقم: (۲۵۱۶)].

واته: ئەگه ر داوات کرد ئەوا تهنها داوا له خوا بکه، وه
ئەگه ر داواى یارمه تیت کرد ئەوا تهنها داواى یارمه تی له خوا
بکه.

پ/۹/ ئایا داوای یارمه تی له کهسانی زیندوو بکهین؟
 وهلام/ بهلئ له و شتانه دا که توانایان به سه رییدا هیه،
 خوای پایه بهرز فهرموویه تی: ﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَىٰ آلِيهِمُ وَاللَّتَّقَىٰ﴾
 [المائدة].

واته: هاوکاری یه کتر بکهن و یارمه تی یه کتر بدهن له سه ر
 چاکه کاری و خو پاریزی کردن له تاوان.
 وه پیغه مبه ر (ﷺ) فهرموویه تی: ((وَاللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ
 الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَحِيهِ)) [صحيح مسلم رقم: (۲۶۹۹)].
 واته: خوا له یارمه تی عه ده که یدا یه تاوه کو عه بد له
 یارمه تی دانی برا که یدا بیئت.

پ/۱۰/ ئایا نه زر کردن بۆ غه یری خوا دروسته؟
 وهلام/ نه خیر نه زر کردن دروست نییه ئیلا بۆ خوا
 نه بیئت، خوای پایه بهرز فهرموویه تی: ﴿رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا
 فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا﴾ [آل عمران].

واته: ئه ی په ره ره دگارم من ئه و منداله ی که له سکمدایه
 کردوو مه به نه زر بۆ تو بۆ ئه وه ی خزمه تی دین و ماله که ی
 تو بکات.

وه پیغه مبهەر (ﷺ) فهرموویه تی: ((مَنْ نَذَرَ أَنْ يُطِيعَ اللَّهَ فَلْيُطِعْهُ، وَمَنْ نَذَرَ أَنْ يَعْصِيَهُ فَلَا يَعْصِهِ)) [صحيح البخاري رقم : (۶۶۹۶)].

واته: ههرکه سیک نه زری کرد بۆ ئه وهی گوپرایه لی خوا بکات و کاریکی چاک ئه نجام بدات ئه وا با گوپرایه لی خوا بکات و ئه نجامی بدات، وه ههرکه سیک نه زری کرد بۆ ئه وهی که سه ریچی فه رمانی خوا بکات و تاوان ئه نجام بدات ئه وا با سه ریچی نه کات و تاوان ئه نجام نه دات.

پ/۱۱/ ئایا حیوان سه ریپین بۆ غه یری خوا دروسته؟
وه لام/ نه خیر حیوان سه ریپین بۆ غه یری خوا دروست
نیه .

به لگه ش خوای پایه بهرز فهرموویه تی: ﴿فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ﴾ [الکوثر].

واته: نوپز بکه بۆ خوای پهروه ردگارت و حیوانی بۆ سه ریپه .

(النحر: أي اذبح لله، واته: حیوان سه ریپه بۆ خوا به ته نها).

وه پیغه مبهه (ﷺ) فهرموویه تی: ((لَعَنَ اللَّهُ مَنْ ذَبَحَ لِغَيْرِ اللَّهِ))
[صحیح مسلم رقم: (۱۹۷۸)].

واته: له عنه تی خوا له و که سه ی که حیوان سه رده بریت
بو غه یری خوا.

پ ۱۲ / ئایا ته و اف بکه ین به دهوری قه بردا به مه بهستی
ئه وه ی که له خوا نزیکمان بکه نه وه؟

وه لام / نه خیر ته و اف ناکه ین ئیلا به دهوری که عبده
نه بیت چونکه ته و اف کردن به دهوری قه بردا شیرکه، خوی
پایه بهرز فهرموویه تی: ﴿وَلِيَطُوفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ﴾ (۲۹)
[الحج].

واته: با ته و اف بکه ن به دهوری مالی خوادا که وا
پیشینه ترین مرگه وته.

وه پیغه مبهه (ﷺ) فهرموویه تی: ((مَنْ طَافَ بِالْبَيْتِ وَصَلَّى
رُكْعَتَيْنِ كَانَ كَعَتَقِ رَقَبَةٍ)) [صحیح سنن ابن ماجه رقم: (۲۹۵۶)
وسلسله الأحادیث الصحيحة رقم: (۲۷۲۵)].

واته: هه رکه سیک (۷) ههوت جار ته و اف بکات به
دهوری مالی خوادا و (۲) دوو رکعات نویت بکات ئه وا وه کو
ئه وه وایه که کویله یک ئازاد بکات.

پ ۱۳/ ئایا حوکمی جادوو (سیحر) کردن چیه؟

وه لآم/ جادوو (سیحر) کردن به شیکه له کوفر و بیباوهری، خوای پایه بهرز فهرموویه تی: ﴿وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ﴾ [البقرة].
واته: به لکو شهیتانه کان کوفریان کردوو که خه لکیان فیری جادوو (سیحر) کردن ده کرد.

وه پیغه مبه ر(ﷺ) فهرموویه تی: ((اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُؤْبَقَاتِ: الشَّرْكَ بِاللَّهِ، وَالسُّحْرَ ...)) [صحيح البخاري رقم: (۲۷۶۶) و صحيح مسلم رقم: (۸۹)].

واته: خوئان به دور بگرن له و هوت تاوانه فهوتینه رانه ی که مروژ له ناو ده بن: شه ریک بریاردان بو خوا، و سیحر کردن ...

پ ۱۴/ ئایا فالچیان و هه والده ران له زانستی غه یب به راست بخه ینه وه؟

وه لآم/ نه خیر به راستیان ناخه ینه وه وبه راستیان نازانین، خوای پایه بهرز فهرموویه تی: ﴿قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ﴾ [النمل].

واته: ئەه ی پیغه مبهه پێیان بلی: کهس له نیو ئاسمانه کان وزه ویدا غهیب نازانیت تهنها خوا نه بیئت .

وه پیغه مبهه (ﷺ) فه رموویه تی: ((مَنْ أَتَى عَرَافًا أَوْ كَاهِنًا، فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ، فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أَنْزَلَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ)) [صحيح رواه أحمد: (٤٢٩/٢) والطبراني: (١٥٠٩)، صححه الألباني في صحيح الترغيب والترهيب رقم: (٢٠٤٧)].

واته: هه رکه سیك بچیته لای فالچییه ک یان هه والده ریک به غهیب و باوهری پێبکات له و قسانه ی که ده یکات ئەوا به ته ئکید ی کوفری کردوو به و قورئانه ی که دابه زیوه بۆ سه ر (مُحَمَّدٌ ﷺ).

پ ١٥ / ئایا کهس له غهیب ده زانیت؟

وه لām / نه خیر کهس له غهیب نازانیت ئیلا که سیك نه بیئت له پیغه مبهه ران کهوا خوا غهیبی پێشان دابیت وهینا بیتییه پیش چاوی، خوا ی پایه بهرز

فه رموویه تی: ﴿عَلِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا﴾ (٣٦)

إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ ﴿٣٧﴾ [الجن].

واته: خوا زانایه به غهیب وپه نهانییه کان وکه سیش له
 غهیب ئاگادار ناکاته وه وپیشانی نادات ئیلا مه گهر که سیک
 نه بیئت که لیی رازی بیئت له پیغه مبه ران.

وه پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی: ((لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ))
 [حسن رواه الطبرانی رقم: (۶۱۲۲)].

واته: که س غهیب نازانیت ئیلا خوا نه بیئت.
 پ ۱۶ / ئایا ده زوو و به ن و حه لقه له ده ست بکه ین به
 مه به سستی شیفا و چاره سه ر وهر گرتن لییانه وه؟

وه لام / نه خیر له ده ستیان ناکه ین، خوی پایه به رز
 فه رموویه تی ﴿وَإِنْ يَمَسُّكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ﴾
 [الأنعام].

واته: ئەگەر خوا زهره ر وزیانیتکت پیتبگه یه نیت ئەوا که س
 ناتوانیت لایبات له سه رت ته نها خوا خوی نه بیئت.

وه پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی: ((مَنْ عَلَّقَ تَمِيمَةً فَقَدْ أَشْرَكَ))
 [صحيح رواه أحمد: (۴ / ۱۵۶)، صححه الألبانی فی سلسله
 الأحادیث الصحیحة رقم: (۴۹۲)].

واته: ههرکه سیک چاوه زاریک هه لواسیت ئهوا شیرکی
ئه نجامداوه .

(التمیمة: بریتیه له مووروو یان بهردی ده ریا
هه لده واسریت - به قهه لاشه و سه یاره و ئازهل و خانوودا -
به مه بهستی خو پاریزی کردن له چاوی پیس).

پ ۱۷ / ئایا حوکمی کرده وه کردن به و یاسایانه ی (قانون
و ده ستور) که وا پیچه وانه ی ئیسلامن چیه؟

وه لام / کرده وه کردن به و یاسایانه ی (قانون و ده ستور)
که وا پیچه وانه ی ئیسلامن کوفر و بیباوه ریه ئه گهر به دروست
و ئاسایی بزانیته یان ئه گهر باوه رت و ابیت که وا کرده وه
پیکردنی چاکه و شیاوه، خوی پایه بهرز فه رموویه تی:
﴿ وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴾ (۴۴)
[المائدة].

واته: ههرکه سیک حوکم نه کات به و دینه ی که وا خوا
دایبه زاندووه و نار دوویه تی بو محمد (ﷺ) ئهوا ئه و که سانه
کافر و بیباوه رن .

وه پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی: ((وَمَا لَمْ يَحْكَمْ أَتَمَّتْهُمْ
بِكِتَابِ اللَّهِ وَيَتَّخِذُوا مِمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَّا جَعَلَ اللَّهُ بَأْسَهُمْ بَيْنَهُمْ))

[صحیح سنن ابن ماجه رقم: (۴۰۱۹)، و سلسله الأحادیث
الصحيحة رقم: (۱۰۶)].

واته: وه ئه گهر پيشهوا و کاربه دهسته کانیان حوکم نه که نه
به کتیبه که ی خوا (قورئان) و خویان به ئازاد بزائن له
پهیره وکردن یان نه کردنی ئه و دینه ی که خوا دایبه زاندوو
وبه ئاره زوی خویان لی هی له لَبْثِیْرِنِ ئیْلا خوا ناره حه تی
وناکۆکی ده خاته نیتوانیانه وه .

۱۸/ ئایا چۆن وه لآمی ئه م پرسیاره ی شهیتان
بدهینه وه: کئ خوی دروست کردوو؟

وه لآم/ ئه گهر شهیتان به م پرسیاره وه سوه سه ی کرد بۆ
که سیک ئه و با په نابگریت به خوا، خوی پایه به رز
فه رموویه تی: ﴿وَمَا يَنْزَعَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ
إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ (۳۱) [فصلت].

واته: ئه گهر شهیتان وه سوه سه ی بۆت کرد و خراپه ی بۆت
رازانده وه و ته مبه لی کردیته وه له چاکه کردن وهانی دایت بۆ
تاوان کردن ئه و په نا بگره به خوا چونکه خوا بیسه ر
وزانایه .

وه پیغه مبه ر(ﷺ) فیری کردوین که وا فیلی شهیتان
 په تکهینه وه وبلین: ((أَمَنْتُ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ، اللَّهُ أَحَدٌ، اللَّهُ الصَّمَدُ،
 لَمْ يَلِدْ، وَلَمْ يُولَدْ، وَمَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ)).

واته: ئیمانم هه یه به خوا وپیغه مبه رانی، خوا ته نه یه،
 خوا پیوستی به که س نیه وه موو دروستکراو یکیش
 پیوستی به وه یه، له که س نه بووه، وکه سیشی لی
 نه بووه، وهیچ هاوشیواز وهاویننه ی نیه.

ئنه جا با سئ جار تف بکات به لای چه پیدا، وپه نا
 بگریت به خوا له شهیتان، ووازش بینیت له وه سوه سه
 وگومانه ویری لینه کاتوه، ئه مانه هه مووی ئه وه سوه سه یه
 ناهیلیت.

ئمه بوخته ی ئه وه ره مووده سه حیانه یه که له م
 باره یه وه هاتون له [صحیح البخاری رقم: (۳۲۷۶) و صحیح
 مسلم رقم: (۱۳۴) و مسند أحمد رقم: (۲۵۰۰۶) و صحیح أبی
 داود رقم: (۴۷۲۲)] دا.

پ۱۹/ ئایا زهره و زیانهکانی شیرکی گهوره بریتین له

چی؟

وه لآم/ شیرکی گهوره ده بیته هوی مانه وه له ئاگری

دۆزه خدا به هه تاهه تایی، خوی پایه به رز فه رموویه تی: ﴿إِنَّهُ

مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا

لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿۷۲﴾ [المائدة].

واته: هه رکه سیک شیرک بکات وشه ریک بو خوا بریار
بدات ئه وا به ته ئکیدی خوا به هشتی لیحه رام وقه دهغه
دهکات وجیگی مانه وهی ئاگری دۆزه خه وشه ریک بو خوا
بریارده ران وستهمکاران کهس نیه پشتگیریان لی بکات
وسه ریان بخت.

وه پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی: ((وَمَنْ لَقِيَ اللَّهَ يُشْرِكْ بِهِ شَيْئًا

دَخَلَ النَّارَ)) [صحيح مسلم رقم: (۹۳)].

واته: هه رکه سیک بگات به خوا وبه هه ر شتیک شیرکی

ئه نجام داییت بو خوا ئه وا ده چیتته ئاگره وه.

پ ۲۰ / ئایا کردهوهی چاک سوودی هیه له گه‌ل

شیرکدا؟

وه لآم / نه‌خیر کردهوه هیچ سوودی نیه له گه‌ل شیرکدا،
خوای پایه‌به‌رز فه‌رموویه‌تی: ﴿وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ﴾ [الأنعام].

واته: ئه‌گه‌ر شیرک ئه‌نجامبده‌ن هه‌موو ئه‌و کرده‌وانه‌ی
که کردوویانه هه‌لده‌وه‌شینه‌وه .

وه پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) فه‌رموویه‌تی: ((قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: أَنَا
أَعْنَى الشُّرَكَاءِ عَنِ الشُّرْكِ، مَنْ عَمِلَ عَمَلًا أَشْرَكَ فِيهِ مَعِيَ عِبْرِي تَرْكُهُ
وَشُرْكُهُ)) [صحيح مسلم رقم : (۲۹۸۵)].

واته: خوای پایه‌به‌رز فه‌رموویه‌تی: من ده‌وله‌ندترینی
شه‌ریکه‌کانم له ئاستی ئه‌و شیرکه، هه‌رکه‌سیک هه‌ر
کرده‌وه‌یه‌کی کردووه وکه‌سیکی تری له‌گه‌ل مندا کردووه به
شه‌ریک تییدا ئه‌وا من وازی لیدیئیم خوی و شیرکه‌که‌شی .

شیرکی بچووک

پ/١/ ئایا شیرکی بچووک بریتیه له چی؟

وهلام/ شیرکی بچووک بریتیه له ریا (بهرچاوی)، خوای پایه بهرز فهرموویه تی: ﴿فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾ [الكهف].

واته: هه که سیک ئومیدی ئه وهی هه یه که بگاته خوای پهروه ردگاری ئه و با کرده وهی چاکه بکات وله په رستنی پهروه ردگاریدا که س نه کات به شه ریکی.

وه پیغه مبه ر(ﷺ) فهرموویه تی: ((إِنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمُ الشِّرْكَ الْأَصْعَرُ: الرِّيَاءُ)) [صحيح رواه أحمد: (٥ / ٤٢٨)، صححه الألباني في سلسلة الأحاديث الصحيحة رقم: (٩٥١)].

واته: ترسناکترین شت که لئی بترسم تووشتان بییت شیرکی بچووکه که: (ریا)یه.

وه به شیکه له شیرکی بچووک ووتهی ئه و که سه ی که ده لیت: ئه گهر خوا و فلان نه بوایهت.. یان ده لیت: ئه گهر خوا و تو و بیستان لی بییت.

پیغه مبهەر (ﷺ) فهرموویه تی: ((لَا تَقُولُوا: مَا شَاءَ اللَّهُ وَشَاءَ
فُلَانٌ، وَلَكِنْ قُولُوا: مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ شَاءَ فُلَانٌ)) [صحیح ابی داود
رقم: (٤٩٨٠)].

واته: مه لئین: ئەگەر خوا ویستی لئ بیّت و فیلان ویستی
لئ بیّت، به لکو بلئین: ئەگەر خوا ویستی لئ بیّت پاشان
فیلان ویستی لئ بیّت.

پ/٢/ ئایا سوئند خواردن به غهیری خوا دروسته؟

وه لآم/ نه خیر سوئند خواردن به غهیری خوا دروست

نیه، خوی پایه بهرز فهرموویه تی: ﴿قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتُبْعَثَنَّهُمْ لِنَبْوَةٍ
﴿٧﴾ [التغابن].

واته: ئەی پیغه مبهەر پئیان بلئ: به لئ سوئند به خوی
بهروه درگارم زیندوو ده کرینه وه.

وه پیغه مبهەر (ﷺ) فهرموویه تی: ((مَنْ خَلَفَ بِعَيْرِ اللَّهِ فَقَدْ
أَشْرَكَ)) [صحیح رواه أحمد: (٢ / ٣٤ ، ٨٦)، صححه الألبانی
فی صحیح ابی داود رقم: (٣٢٥١)].

واته: هەر که سیک سوئند بخوات به غهیری خوا ئەوا
شیرکی کردوه.

ههروهه پیتغه مبهه ر (ﷺ) فه رموویه تی: ((مَنْ كَانَ خَالِفًا
 فَلْيُخْلِفْ بِاللَّهِ أَوْ لِيَصْمُتْ)) [صحيح البخاري رقم: (۲۶۷۹)].
 واته: هه ر که سیک سویندی خوارد نهوا با سویند به خوا
 بخوات یا خود با بیدهنگ بیته.

تهوهسول وداوای شهفاعهت و نکاکردن

پ/۱ نایا به چی تهوهسول بکهین له لای خوا؟

وهلام/ تهوهسول ههیهتی جائیز ودروسته، وههشیهتی قهدهغهکراو وریپینه دراوه:

۱ - تهوهسولی جائیز وریپیدراو (التوسل المشروع) بریتیه له: تهوهسول کردن به ناو وسیفهتهکانی خوا وکردهوهی چاکهوه.

خوای پایهبرزه فرموویهتی: ﴿وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا﴾ [الأعراف].

واته: ناوه چاک و جوانهکان تهنها شایستهی خوان بویه بهو ناوانه داوا له خوا بکهن و به خاتری ئه و ناوانه له خوا بیاریینه وه.

ههروهها خوای پایهبرزه فرموویهتی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ﴾ [المائدة].

واته: ئهی ئه و کهسانهی که ئیمانتان هیناوه له خوا بترسن و خوتانی لاینزیک بکهنهوه به گوپرایهلی کردنی وکردهوه کردن بهوهی که پیی پازییه.

وه پیغه مبهەر (ﷺ) فهرموویه تی: ((أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ)) [صحيح رواه أحمد رقم: (۱ / ۳۹۱)، صححه الألباني في سلسلة الأحاديث الصحيحة رقم: (۱۹۹)].

واته: خوايه داوات لیده کهم له بهر خاتری هه موو ئه و ناوانه ی که هه ته .

هه روها پیغه مبهەر (ﷺ) فهرمووی به و سه حابییه ی - که داوا ی لی کرد له گه لیدا بی ت له به هشتدا: ((أَعِنِّي عَلَى نَفْسِكَ بِكَثْرَةِ السُّجُودِ)) [صحيح مسلم رقم: (۴۸۹)].

واته: هاوکاریم بکه بو خۆت به زۆر سوچه بردن .
(بِكثْرَةِ السُّجُودِ: واته: به نوپژکردن که به شیکه له کرده وه ی چاکه).

وه دروسته ته وه سول بکه ی ت به خۆشه ویستی خۆمان و خۆشه ویستی خوا بو پیغه مبهەر (ﷺ) و پیاوچاکان .

* وه بو زانیاری زیاتر له وورده کارییه کان و به لگه کانی ئه م بابه ته بگه رپیره وه بو کتییی: (التوسل أنواعه وأحكامه) دانانی (شیخ ئه لبانی) په حمه تی خوا ی لی بی ت .

وه به لگه یه کی تر بو دروستی تی ته وه سول کردن به کرده وه ی چاکه بریتیه له: چیرۆک و به سرهاتی هاوه لی نی

ئەشکەوتەکه (أصحاب الغار) کهوا - له دواى داخستنى ده‌رگاکه‌ى - ته‌وه‌سولیان کرد به کرده‌وه چاکه‌کانیان و به هوى ئه‌وه‌وه خوا ده‌رگای لییان کرده‌وه هه‌ریه‌کیک له‌و سئ پیاوه‌وتى: خوايه له به‌ر خاترى ئه‌و کرده‌وه‌یه‌م (...) که ته‌نها بو تو ئه‌نجام داوه ئه‌م ده‌رگایه‌مان لیبکه‌ره‌وه. [صحیح البخاری رقم: (٢٢٧٢) و صحیح مسلم رقم: (٦٨٨٤)].

٢ - ته‌وه‌سولی رپیینه‌دراو (التوسل الممنوع): که بریتیه له: پارانه‌وه له مردووه‌کان (دوعا وهانا بو لا بردنیان) و دواى پیداوێستیه‌کان لییان، وه‌کو چۆن له رۆژگاری ئه‌م‌رۆدا هه‌یه، ئه‌مه‌ش شیرکی گه‌وره‌یه، خواى پایه‌به‌رز فه‌رموویه‌تى: ﴿وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ [یونس].

واته: هاوار مه‌که‌ره جگه له خوا ولیی مه‌پارێره‌وه که نه ده‌توانیت سوودت پییگه‌یه‌نیت و نه زیان، وه ئه‌گه‌ر ئه‌مه‌ت کرد - واته: ئه‌گه‌ر هاوارت کرده‌غه‌یری خوا ولیی پاراییه‌وه - ئه‌وا تو له سته‌مکاره هاوه‌لبیارده‌ره‌کانی.

(الظَّالِمِينَ: أي المشركين، واته: له موشريك وهاوئل
برپارده ره کانی).

۳ - به لام ته وه سول به خاتری پیغهمبه ر (ﷺ) وه کو
ئه وهی بلییت: (خوای په روه ردگار له بهر خاتری
پیغهمبه ر (ﷺ) شیقام بده) ئه مه بیدعه یه چونکه:
- سه حابه ئه مه یان نه کردووه .

- وه عومه ر خوای گه وره لیی رازی بیّت ته وه سولی کرد
به دوعای (عه باس) هوه له کاتیکدا که زیندوو بوو، وه
ته وه سولی نه کرد به پیغهمبه روه (ﷺ) له دواى مردنى .

- هه روه ها ئه م ته وه سوله هه ندیک جار سه رده کیشیت بؤ
شیرک ئه نجامدان، ئه مه ش کاتیک رووده دات ئه گه ر باوهری
وابیّت که وا خوا پیویستی به واسیته ی مروّف هه یه وه کو
فه رمانره وا وکار به دهسته کان، چونکه ئه مه لی کچوواندی
(تَشْبِیه) دروستکار (خالق) ی تیدایه به دروسکراو (مه خلوق).

پ/۲ ئایا دوعا و پارانه وه پیویستی به واسیته ی مروّف
هه یه ؟

وه لام/ نه خیر دوعا و پارانه وه پیویستی به واسیته ی
مروّف نیه، خوای پایه به رز فه رموویه تی: ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ
عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ﴾ [البقرة].

واته: ئه‌ی پیغه‌مبهر ئه‌گهر به‌نده‌کانم پرسیا‌ری منیا‌ن لیت کرد ئه‌وا من نزیکم لیتیا‌نه‌وه .

وه پیغه‌مبهر (ﷺ) فه‌رموویه‌تی: ((إِنَّكُمْ تَدْعُونَ سَمِيعًا قَرِيبًا وَهُوَ مَعَكُمْ)) - أي بعلمه - [صحیح البخاری رقم: (۲۹۹۲) و صحیح مسلم رقم: (۲۷۰۴)] .

واته: ئیوه له که‌سیک ده‌پارپینه‌وه که بیسه‌ره و نزیکه‌لیتانه‌وه و ئه‌و له گه‌لتانا‌یه - واته: به‌ زانستییه‌وه - .

پ ۳/ ئایا دروسته‌ داوای دوعا بکه‌یت له که‌سانی

زیندوو؟

وه‌لام/ به‌لئ دروسته‌ داوای دوعا بکه‌یت له که‌سانی

زیندوو نه‌ک مردوو .

خوای پایه‌به‌رز قسه‌ی له گه‌ل پیغه‌مبهر دا (ﷺ) کردوو

له کاتیکدا که پیغه‌مبهر (ﷺ) زیندوو بووه و پئی فه‌رموو:

﴿وَأَسْتَغْفِرُ لَذُنُوبِكَ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ۗ﴾ [مُحَمَّد].

واته: ئه‌ی پیغه‌مبهر داوای لیخۆشبوون بکه‌ بو

تاوانه‌کانی خۆت و پیاوانی ئیماندار و ژنانی ئیمانداریش .

وه له و فهرمووده سه حيه دا كه (الترمذى) گيڤراويه ته وه هاتووه: ((أَنَّ رَجُلًا ضَرِيرَ الْبَصَرِ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: ادْعُ اللَّهَ أَنْ يُعَافِيَنِي ...)) [صحيح سنن الترمذي رقم: (٣٥٧٨)].

واته: پياويكى نابينا (كه چاوى كوڤر بوو) هات بو لاي پيغه مبهر (ﷺ) و ووتى: ئه ي پيغه مبهرى خوا (ﷺ) دوعام بو بكه و له خوا بو م پياږيره وه كه وا چاوم چاك بكاته وه ...

پ/ء/ ئايا واسيته ي پيغه مبهر (ﷺ) بريتيه له چي؟

وه لآم/ واسيته ي پيغه مبهر (ﷺ) بريتيه له گه ياندنى دين وبه رنامه كه ي خوا بو به نده كانى، خواى پايه بهرز

فهرموويه تى: ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ۗ﴾ [المائدة].

واته: ئه ي پيغه مبهرى خوا ئه وه بگه ي نه كه بو ت دابه زيوو له پهروه ردگارته وه .

وه پيغه مبهر (ﷺ) فهرموويه تى: ((اللَّهُمَّ اشْهَدْ اللَّهُمَّ اشْهَدْ)) جواباً لقول الصحابة: (نُشِّهْدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَّغْتَ) [صحيح مسلم رقم: (١٢١٨)].

واته: كاتيک كه سه حابه كان به پيغه مبهريان (ﷺ) فهرموو: (ئيمه شايه تى ده دهين كه وا تو دين و په يامه كه ي

خوات گه یاند) پیغه مبه ریش (ﷺ) فه رموی: خویه تویش
شاهید به له سهر ئه مه، خویه تویش شاهید به له سهر
ئه مه .

په / ئایا داوای شه فاعهت و تکای پیغه مبه ری خوا (ﷺ)
له کئ بکه یین؟

وه لآم / داوای تکا وشه فاعهتی پیغه مبه ر (ﷺ) له خوا
ده که یین، خوی پایه به رز فه رمویه تی: ﴿قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ
جَمِيعًا﴾ [الزمر].

واته: ئه ی پیغه مبه ر پئیان بلئ شه فاعهت هه رموی هی
خویه .

وه پیغه مبه ر (ﷺ) سه حابیه که ی فیر کرد که وه
بلیت: ((اللَّهُمَّ شَفِّعْهُ فِيَّ)) [صحيح سنن الترمذي رقم: (۳۵۷۸)].
واته: خویه پیغه مبه ر (ﷺ) بکه به شه فاعهت کار
وتکا کارم .

هه روه ها پیغه مبه ر (ﷺ) فه رمویه تی: ((إِنِّي اخْتَبَأْتُ دَعْوِي
شَفَاعَةً لِأُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَهِيَ نَائِلَةٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِي لَا
يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا)) [صحيح مسلم رقم: (۱۹۸)].

واته: من دوعا تایبه ته گیراکه م هه لگرتوووه بۆ تکا وشه فاعه ت کردن له پۆژی قیامه تدا بۆ ئه و که سانه ی که وا له ئوممه ته که م ده مرن وهیچ شیرک ئه نجام ناده ن بۆ خوا .

پ/٦/ ئایا داوای تکا وشه فاعه ت بکه ین له که سانی

زیندوو؟

وه لآم/ داوای تکا وشه فاعه ت له که سانی زیندوو ده که ین بۆ کاروباره کانی دونیا، خوای پایه به رز فه رموویه تی: ﴿مَنْ يَشْفَعْ شَفَعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِّنْهَا ط وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِّنْهَا ط﴾ - أي نَصِيبٌ من وزرها . [النساء].

واته: هه رکه سیگ تکا وشه فاعه تیکی چاک بکات - له دونیادا - ئه وا به شیگ له شه فاعه تی بۆ هه یه - له قیامه تدا، وه هه رکه سیگ شه فاعه تیکی خراپ بکات - له دونیادا - ئه وا به شیگ له تاوانی ئه و شه فاعه ته ی بۆ هه یه - له قیامه تدا - .

وه پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی: ((اشْفَعُوا تُؤْجَرُوا)) [صحیح البخاری رقم: (١٤٣٢) و صحیح مسلم رقم: (٢٦٢٧)].

واته: تکا وواسیته وشه فاعه ت بکه ن - بۆ که سانی تر له کاری خیر وچاکه دا - ئه وا پادا شتان ده دریته وه .

پ ۷/ ئایا زیاده بخهینه سهه مهده و وهسف کردنی

پیغه مبهه (ﷺ)؟

وه لام/ نه خیره زیاده ناخهینه سهه مهده و وهسف کردنی
پیغه مبهه (ﷺ)، خوی پایه بهرز فهرموویه تی: ﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا
بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَىٰ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَحْدًا فَمَن كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ
فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾ ﴿۱۱﴾ [الكهف].

واته: ئه ی پیغه مبهه پئیان بلئ: من ته نه مرؤقیکم
وه کو ئیوه به لام من (وه حی / سههوش) م بو دیت که وا
په سههراوه که ی ئیوه ته نه یه که په سههراوه، جا هه که سههیک
ئومیدی ئه وه ی هه یه که بگاته خوی په رهه دگاری ئه وا با
کرده وه ی چاکه بکات و له په سههستی په رهه دگاریدا که سه
نه کات به شهه ریکی .

وه پیغه مبهه (ﷺ) فهرموویه تی: ((لَا تُطْرُونِي كَمَا أُطْرِبَتِ
النَّصَارَىٰ عِيسَىٰ ابْنُ مَرْيَمَ، فَقُولُوا: عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ)) - الإطراء: هو
المبالغة في المدح [صحيح البخاري رقم: (۳۴۴۵)].

واته: زیاده‌په‌وی مه‌که‌ن له مه‌دح ووه‌سف کردنمدا وه‌کو
 چۆن گاوره‌کان (نَصاری) زیاده‌په‌وییان کرد له
 وه‌سفی (عیسی) ی کورپی (مَریم) دا، چوونکه من ته‌ن‌ها عه‌بدی
 خوام بۆیه ئیژه‌ش بَلّین: عه‌بدی خوا وپیغه‌مبه‌ره‌که‌ی (ﷺ) * .

---

* ئه‌هلی سوننه باوه‌ریان وایه که‌وا (محمد ﷺ): (عَبْدٌ لَا يُعْبَدُ) واته:
 عه‌بدی خوايه ونا‌بیت بپه‌رستریت، (وَرَسُولٌ يُطَاعُ وَلَا يُعْبَدُ) واته: له‌گه‌ل
 ئه‌وه‌شدا پیغه‌مبه‌ری خوايه وده‌بیت گو‌ی‌رایه‌لی فه‌رمانه‌کانی بکریت
 وسه‌رپیچی نه‌کریت. - وه‌رگی‌پ-

جیهاد و دوستانیه تی و حوکم کردن

پ/۱ نایا حوکمی جیهاد و تیکۆشان له پیناوی خوادا بریتیه له چی؟

وه لآم/ جیهاد و تیکۆشان له پیناوی خوادا فه رزه به مالّ و گیان و زمان، خوی پایه به رز فه رموویه تی: ﴿أَنْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ﴿٤١﴾ [التوبة].

واته: ده رچن بۆ جیهاد له کاتی پیری و لاویدا.. وه له کاتی تهنگانه و کراوویه تیدا.. وه له کاتی گورجوگۆلی و سستیدا.. وه له کاتی گهرمی و ساریدیدا، وه جیهاد بکهن و تیکۆشن به مالّ و گیانتان له پیناوی خوادا ئه مه چاکتره بۆتان ئه گهر ئیوه ده زانن.

وه پیغه مبه ر(ﷺ) فه رموویه تی: ((جَاهِدُوا الْمُشْرِكِينَ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَالْأَسْتِكْمِ)) [صحيح أبي داود رقم: (٢٥٠٤)].

واته: جیهاد بکهن له گه لّ موشریک وهاوه لپیریاده ره کاندایا به مالّ و گیان و زمانتان.

پ/۲/ ئایا دۆستایه تی (الولاء) بریتییه له چی؟

وهلام/ دۆستایه تی بریتییه له: خو شه ویستی وپشتیوانی
کردن و سه رخستن، خوی پایه بهرز فه رمویه تی: ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ
وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ [التوبة].

واته: پیوانی ئیماندار وئافره تانی ئیماندر هه ندیکیان
دۆستی هه ندیکی تریان.

وه پیغه مبه ر (ﷺ) فه رمویه تی: ((الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ
يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا)) [صحيح البخاري رقم: (۴۸۱) و صحيح مسلم
رقم: (۲۵۸۵)].

واته: ئیماندار بو ئیماندار وه كو بینا وایه هه ندیکی
هه ندیکی تری توندوتول تر ده کات.

پ/۳/ ئایا دۆستایه تی وپشتیوانی کردن و سه رخستن
کافر و بیباوهره کان دروسته؟

وهلام/ نه خیر دۆستایه تی وپشتیوانی کردن و سه رخستن
کافر و بیباوهره کان دروست نییه، خوی پایه بهرز
فه رمویه تی: ﴿وَمَنْ يَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾
[التوبة].

واته: هه رکه سیک له ئیوه دۆستایه تی هه بیته بو ئه وان -
 واته بو کافره کان - ئه و ئه و که سانه که سانیکی سته مکارن .
 وه پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی: ((إِنَّ آلَ بَنِي فُلَانٍ لَيَسُؤُوا
 بِأَوْلِيَائِي)) [صحيح البخاري رقم: (۵۹۹۰) وصحيح مسلم رقم:
 .[۲۱۵].

واته: بنه ماله ی فلان له دۆستانی من نین.

پ/ء / ئایا وه لی و دۆستی خوا کییه؟

وه لام/ دۆستی خوا بریتییه له: که سیکی ئیماندار
 وخۆپاریز له تاوان و له خوا ترس، خوی پایه بهرز
 فه رموویه تی: ﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
 يَحْزَنُونَ﴾ ﴿٦٢﴾ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾
 [یونس].

واته: ئاگادار به دۆستان و ئه ولیاکانی خوا نه ترسیان
 له سه ره و نه خه م و په ژاره شیان هه یه، ئه وان هه ی که ئیمانیان
 هیناوه وله خوا ده ترسن وخۆ پاریزی ده که ن له تاوان.

وه پیغه مبهەر (ﷺ) فه رموویه تی: ((إِنَّمَا وَلِيُّ اللَّهِ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ)) [صحيح البخاري رقم: (۵۹۹۰) وصحيح مسلم رقم: (۲۱۵)].

واته: به لکو دۆستی من بریتییه له خوا وئیمانداره چاکه کان.

په/ ئایا موسلمانان به چی دادوهی وحوکمپانی بکه ن؟
وه لأم/ موسلمانان دادوهی وحوکمپانی ده که ن به
قورئان و فه رموو ده سه حیحه کانی پیغه مبهەر (ﷺ)، خوای
پایه بهرز فه رموویه تی: ﴿وَأَن أٰحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ (المائدة) [۴۹].

واته: حوکمپانی له نیوانیاندا بکه به وهی که خوا دایبه زاندوه.

وه پیغه مبهەر (ﷺ) فه رموویه تی: ((عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ أَنتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ)) [صحيح مسلم رقم: (۷۷۰)].
واته: ئەی خوای زانا به شته په نهانی و بهرچاوه کان تو به ته نها حوکمپانی نیوان به نده کانت ده که یت.

کردهوه کردن به قورئان و سوننهت

پ/۱/ ئایا بۆ چی خوا قورئانی دابه زاندوووه؟

وه لآم/ خوا قورئانی دابه زاندوووه بۆ ئه وهی کرده وهی پیبکریت، خوی پایه بهرز فه رموویه تی: ﴿اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ﴾ ﴿۲﴾ [الأعراف].

واته: شوینی ئه وه بکه ون که بۆتان دابه زینراوه له لایه ن خوی په روه ردگارتانه وه، وه جگه له خوا که سانیکێ تر مه که ن به دۆستی خۆتان وشوینی هه واوئاره زوو ه کانسیان بکه ون ووازیبن له وه حه قه ی که بۆتان دابه زیوو ه له خوا وه، ئیوه که م جاریک بیر ده که نه وه!

وه پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی: ((اقْرَأُوا الْقُرْآنَ وَاعْمَلُوا بِهِ وَلَا تَأْكُلُوا بِهِ)) [صححه الألبانی فی صحیح الجامع الصغیر رقم: (۱۱۶۸) و سلسله الأحادیث الصحیحة رقم: (۲۶۰)].

واته: قورئان بخویننه وه وکرده وهی پبیکه ن وه به
قورئان کاسپی مه که ن* .

* بیرخستنه وه یک: پیغه مبه ر(ﷺ) سه بارهت به قورئان
فه رموویه تی: ((وَلَا تَأْكُلُوا مِنْهُ)) واته: قورئان مه که ن به که رهسته یه یک بۆ
پاره په پیدا کردن و نان دهر کردن وتیکه پیخواردن !!!
جا نه گهر ئیمه بروانینه په فتاری هه ندیک له و که سانه ی که و
قورئان خویندیان کردوه به پیشه و وه سیله ی پاره و نان و مال په پیدا
کردن و له ته عزی و سه رقه بران و بۆنه ناشه رعه که اندا قورئان به پاره
ده خوینن! ده بینین ده قاوده ق ئه م فه رموده یه ده سه لمیت به سه ریاندا
!!!

هه روه ها پیغه مبه ر(ﷺ) فه رموویه تی: ((تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ، وَسَلُوا اللَّهَ بِهِ
الْحِجَّةَ قَبْلَ أَنْ يَتَعَلَّمَهُ قَوْمٌ يَسْأَلُونَ بِهِ الدُّنْيَا، فَإِنَّ الْقُرْآنَ يَتَعَلَّمُهُ ثَلَاثَةٌ: رَجُلٌ
يَبْهِي بِهِ، وَرَجُلٌ يَسْتَأْكِلُ بِهِ، وَرَجُلٌ يَقْرَأُ اللَّهَ)) [سلسله الأحاديث الصحيحة
رقم: (۲۵۸)].

واته: فیری قورئان بین، و داوای به هه شتی پی بکه ن له خوا
پیش ئه وه ی خه لکانیک فیری بین بۆ ئه وه ی دونیای پی داوا بکه ن،
چونکه سه س که س فیری قورئان ده بیت: پیاویک شانازی پیوه
ده کات، و پیاویک پیی ده خوات - واته: نان و خواردنی پی
دهرده کات -، وه پیاویک ده یخوینیت بۆ خوا - . وهرگیپر -

پ/۲/ ئایا حوکمی کردهوه کردن به فهرموودهی سهحیح

چییه؟

وهلام/ کردهوه کردن به فهرموودهی سهحیح فهرز
 وواجبه، خوی پایه بهرز فهرموویه تی: ﴿وَمَا آتَانَاكَمُ الرَّسُولُ
 فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا^٤ وَاتَّقُوا اللَّهَ^٥ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ
 ﴿٧﴾ [الحشر].

واته: نهوهی که پیغه مبهر هیناویه تی بۆتان ئیوه لی
 وهریگرن وئه وهشی که قه دهغه ی کردووه لیتان ئهوا وازی
 لیبیزن، وه له خوا بترسن و خۆپاریزی بکه ن له تاوان
 چونکه به ته ئکید ی سزای خوا توونده .

وه پیغه مبهر (ﷺ) فهرموویه تی: ((عَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ
 الرَّاشِدِينَ الْمُهْتَدِينَ تَمَسَّكُوا بِهَا ...)) [صحیح رواه أحمد رقم: ٤ /
 ١٢٦ . ١٢٧)، صححه الألباني في صحيح الجامع الصغير رقم:
 .[٢٥٤٩].

واته: په یوه ست بن به سوننه تی من و سوننه تی
 جینیشینه ژیر وهوشمه ند وهیدایه تدر اوه کانه وه ودهستی
 پیوه بگرن .

پ۳/ نایا ده توانین دهستبررداری فهرموده ببین به
دهست گرتن به قورئانه وه؟

وه لآم/ نه خیر ناتوانین دهستبررداری فهرموده ببین به
دهست گرتن به قورئانه وه! خوای پایه بهرز
فهرمویه تی: ﴿وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ
وَلَعَلَّهُمْ يَنْفَكُرُونَ﴾ [النحل].

واته: نئمه قورئانمان بو تو دابه زاندووه بو ئه وهی پووئی
که یته وه بو خه لک ئه وهی که بو یان دابه زیوه و به لکو
بیربکه نه وه .

وه پیغه مبه ر (ﷺ) فهرمویه تی: ((أَلَا إِنِّي أُوتِيتُ الْقُرْآنَ وَمِثْلَهُ
مَعَهُ)) [صحيح أبي داود رقم: (۴۶۰۴) - ومسند أحمد رقم:
(۱۶۵۴۶) واللفظ له].

واته: ناگادار بن به ته نکیدی من قورئان وهاوشیوه که یم
(واته: فهرموده کان) پیکه وه پیدراوه .

پ۴/ نایا هیچ قسه یه ک پیش بهخین به سه ر فهرموده ی
خوا وپیغه مبه ره که یدا (ﷺ)؟

وه لآم/ نه خیر هیچ قسه یه ک پیش ناخه ین به سه ر
فهرموده ی خوا وپیغه مبه ره که یدا (ﷺ)، خوای پایه بهرز

فهرموویه تی: ﴿يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا نُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ۗ﴾ [الحجرات].

واته: ئەى ئەو كه سانهى كه وا ئيمانان هیناوه ههچ قسه وگوفتاریك پێش مه خه ن له ئاستى فهرموودهى خوا وپێغه مبه ره كه یدا (ﷺ).

وه پێغه مبه ر (ﷺ) فهرموویه تی: ((لا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ)) [صحيح رواه الطبراني رقم: (١٤٧٩٥)، صححه الألباني في صحيح الجامع الصغير رقم: (٧٥٢٠)]

واته: گوپرایه لى ناکریت بۆ ههچ مه خلو ق ودروستکراویک له سه ریچی خواى به دیهینه ردا.

وه (ابن عباس) فهرموویه تی: (أَحْسَنَى أَنْ تَنْزَلَ عَلَيْكُمْ حِجَابًا مِنْ السَّمَاءِ! أَقُولُ لَكُمْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ، وَتَقُولُونَ: قَالَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ !!!).

واته: ده ترسم بهرد له ئاسمانه وه داباریته سه رتان! من ده لیم: پیغه مبهری خوا فهرموویه تی، که چی نیوه له بهرامبه ریدا ده لین: ئه بو به کر و عومه ر فهرموویانه* !!!

پ/ه/ ئه گه ر جیاوازی که و ته نیوانمانه وه ئایا چی بکهین؟
 وه لام/ ئه گه ر جیاوازی که و ته نیوانمانه وه ئه و
 ده گه پیننه وه بو لای قورئان و فهرمووده سه حیه کانی
 پیغه مبه ر (ﷺ)، خوای پایه به رز فهرموویه تی: ﴿فَإِنْ نُنَزَّعُكُمْ فِي
 شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ
 خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾ ﴿٥٩﴾ [النساء].

واته: ئه گه ر کیشه و ناکوکی و جیاوازی که و ته نیوانتانه وه له شتیکدا ئه وای بیگپرنه وه بو لای خوا و پیغه مبه ر واته: بو لای قورئان و فهرمووده سه حیه کانی پیغه مبه ر (ﷺ) ئه گه ر

* مه به سته ئه وه یه که قسه ی (ئه بو به کر و عومه ر) یش پیش فهرمووده ی پیغه مبه ری خوا (ﷺ) ناخریت و به قسه ی تانه نه ت ئه وانیش به ره له سته ی فهرمووده ی پیغه مبه ری خوا (ﷺ) ناخریت و په تناکریته وه! چ جای قسه و گوفتار و کرداری که سانیکی تر که له خوارووی (ئه بو به کر و عومه ر) هوه ن!!!

ئىوه ئيمانتان ههيه به خوا وبه پوژى دواىى ئا ئه م
گىرانه وهيه چاكتره وسهرئه نجامه كه شى باشتره .

وه پيغه مبه ر (ﷺ) فه رمويه تى: ((عَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ
الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ تَمَسَّكُوا بِهَا ...)) [صحيح رواه أحمد رقم: ٤ /
١٢٦ . ١٢٧)، صححه الألباني في صحيح الجامع الصغير رقم:
(٢٥٤٩)] .

واته: په يوه ست بن به سوننه تى من وسوننه تى
جيني شينه ژير وهوشمهن د هيدايه تدر او ه كانمه وه وده ستى
پى وه بگرن .

پ/٦/ ئايا چوئن خوا وپيغه مبه ره كه يت (ﷺ) خو ش
ده وي ت؟

وه لام/ خوا وپيغه مبه ره كه يم (ﷺ) خو ش ده وي ت به
گوپرايه لى كردنيان وبه شوينكه وتنى فه رمانه كانيان، خواى
پايه به رز فه رمويه تى: ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ
اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ [آل عمران].

واته: نهى پيغه مبه ر پييان بلئى: ئه گهر ئىوه خواتان
خو ش ده وي ت ئه وا شوينى من بكه ون [له پادا شتى ئه مه شدا]

خوا خوشتانی دهویت وله تاوانه کانتان خوئشده بیټ، خواش لیټبوورده و به به زییه .

وه پیغه مبه ر(ﷺ) فه رموویه تی: ((لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَوَالِدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ)) [متفق علیه / صحیح البخاری رقم: (۱۵) و صحیح مسلم رقم: (۴۴)].

واته: هیچ که سیک له ئیوه ئیمانی نیه تاوه کو من خوئشه ویستتر نه بيم له لای له باوکی وله منداله کانی وله هه موو خه لک.

۷/ ئایا وازیئین له کرده وه کردن و پشت ببه ستین به قه ده ر؟

وه لام/ نه خیر وازناهین له کرده وه کردن، خوای پایه به رز فه رموویه تی: ﴿فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ ﴿٥﴾ وَصَدَقَ بِالْحَسَنَىٰ ﴿٦﴾ فَسَنِيْرَهُ لِّلْیَسْرَىٰ ﴿٧﴾﴾ [اللیل].

واته: به لام ئه وه که سه ی که وه ده به خشیت و خو پاریزی ده کات له تاوان وله خوا ده ترسیت، وه باوهری هه به به (لا إلهَ إِلَّا اللهُ / واته: هیچ په رستراویک نیه شایسته ی په رستن بیټ جگه له خوا - الله - نه بیټ)، ئه وه هه موو چاکه کاریه کی

بۆ ئاسان دهکهین و یارمهتی دهدهین بۆ ئهجامدانی ههموو
خیریکی و دوورکهوتنهوه له ههموو خراپهیهک.

وه پیغه مبهەر (ﷺ) فهرموویهتی: ((اعْمَلُوا فِكْلًا مُيسَّرًا لِمَا
خُلِقَ لَهُ)) [صحیح البخاری رقم: (۴۹۴۹) و صحیح مسلم رقم:
(۲۶۴۷)].

واته: کردهوه بکهن چونکه ههموو کهسیک به پێخراوه بۆ
ئهو هی که بۆی دروستکراوه.

سوننه ت ویدعه

پ/١ نایا له دیندا بیدعهی چاک (بدعة حسنة) ههیه؟!
 وهلام/ نهخیر له دیندا بیدعهی چاک (بدعة حسنة) نیه -
 به لکو هه موو بیدعهیه که خراپه وگومراییه -. به لگهش خوای
 پایه بهرز فهرموویه تی: ﴿أَلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَمَّمْتُ
 عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾ [المائدة].
 واته: نه مپوؤ من دینه که تانم بو کامل کرد و نیعمه تی خووم
 به ته وای دابه سه رتانا وبه ئیسلامیش پازی بووم ببیت به
 دین و ئایینتان .

وه پیغه مبه ر(ﷺ) فهرموویه تی: ((وَكُلَّ بَدْعَةٍ ضَالَّةٌ وَكُلَّ
 ضَالَّةٍ فِي النَّارِ)) [صحيح رواه النسائي رقم: (١٥٨٩)، صححه
 الألباني في صحيح سنن النسائي رقم: (١٥٧٨)].
 واته: هه موو بیدعهیه که گومراییه، وه موو گومراییه کیش
 له ئاگری دۆزه خدایه .

پ/٢ نایا بیدعه له دیندا بریتیه له چی؟

وهلام/ بیدعه له دیندا بریتیه له وهی که زیادهیه که
 بخه یته سه ری یان نو قسانیه کی تیدا بکهیت، خوای پایه بهرز

ئینکاری بیدعه کردنی کردوو له سه ر موشریک وهاوهر
 بریاردهره کان و فهرموویه تی: ﴿أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ
 مِّنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنُ بِهِ اللَّهُ﴾ [الشوری].

واته: موشریک وهاوهر لپریاردهره کان چه ندین شه ریک
 وهاوهر لیان بو خویان داناوه که وا شتانیکیان بو ده شرعیین
 له دیندا* له وانهی که خوا ریگی پی نه داوه وپی پازی نیه .
 وه پیغه مبه ر (ﷺ) فهرموویه تی: ((مَنْ أَحَدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا
 مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ)) [صحیح البخاری رقم: (۲۶۹۷) و صحیح
 مسلم رقم: (۱۷۱۸)].

واته: هه رکه سیک شتیکی - بیروباوهر پیک یان کرده وه یه ک
 - له م دینه ی ئیمه دا دابهینیت که فهرمانی ئیمه ی له سه ر
 نه بییت ئه وا ئه و شته په تده کریتته وه .
 (رَدُّ: غیر مقبول، واته: قه بو ل نا کریتت).

---

* وه ک شیرک و بیدعه و حه رام کردنی شتانیکی که خوا حه لالی
 کردوون و حه لاکر دنی شتانیکی که خوا حه رامی کردوون به پی
 هه واوئاره زووی خویان .

پ ۳/ ئایا له ئیسلامدا سوننه تی چاک (سُنَّةٌ حَسَنَةٌ) ههیه؟
 وه لآم/ به لئ له ئیسلامدا سوننه تی چاک (سُنَّةٌ حَسَنَةٌ)
 ههیه .

پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی: ((مَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً حَسَنَةً
 فَلَهُ أَجْرُهَا وَأَجْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا بَعْدَهُ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَجْرِهِمْ
 شَيْءٌ...)) [صحیح مسلم رقم: (۱۰۱۷)].

واته: هه رکه سیک له ئیسلامدا سوننه تی کی (واته:
 کرده وه یه کی) چاک زیندوو بکاته وه ئه واپاداشتی ئه و
 کرده وه یه ی ده ست ده که ویت وپاداشتی ئه وان هه ش که و
 کرده وه ی پیده که ن له دوا ی خوی، به بی ئه وه ی له پاداشتی
 ئه وان هه یچ که م بیته وه .

پ ۴/ ئایا که ی موسلمانان سه ر ده که ون؟

وه لآم/ کاتیک موسلمانان سه ر ده که ون ئه گه ر بگه رینه وه
 بو لای په یه وکردنی کتیه که ی خوا ی په روه ردگاریان
 (قورئان)، و سوننه تی پیغه مبه ر که یان (ﷺ)، وده ست بده نه
 بلآوکردنه وه ی یه کخوایه رستی (نشر التوحید)، وئاگادار
 کردنه وه ووریا کردنه وه ی خه لکی له شیرک به هه موو
 شیوازه کانیه وه، و خویان ئاماده بکه ن بو رووبه پوو بوونه وه ی

دووژمنه کانیان به و هیزه ی که له توانایاندا ههیه، خوی پایه بهرز فه رموویه تی: ﴿يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِن نُّصِرُوا لَآلَّهُ يَـُٔصِّرْكُمْ وَيُؤَيِّتْ أَقْدَامَكُمْ﴾ ﴿٧﴾ [مُحَمَّد].

واته: ئه ی ئه و که سانه ی که وا ئیمانتان ههیه ئه گهر ئیوه دینه که ی خوا سه ریخن ئه وا خواش ئیوه سه رده خات و پیتان جیگیر ده کات.

ههروه ها فه رموویه تی: ﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّن بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا﴾ ﴿٥٥﴾ [النور].

واته: خوا په یمانی داوه به و که سانه ی که ئیمانیا ن هیناوه له ئیوه و کرده وه ی چاکه ده که ن که وا نیشته جئ و جیگیریا ن بکات له زه ویدا ههروه کو چو ن ئه وانه ی پیش ئه وان ی نیشته جئ و جیگیر کرد و دینه که یان بو جیگیر و دامه زرا و بکات ئه و دینه ی که وا پازی بووه پیی بو تان وله دوا ی ئه وه ئه و ترسه ی که هه یانه بو یان بگو پێته وه به ئه من و ئاسایش بو ئه وه ی به ته نها من بپه رستن وه یچ شیرکم بو ئه نجامنه ده ن.

دوعای گیرا

پینغه مبهەر (ﷺ) فه رموویه تی: ((مَا أَصَابَ أَحَدًا هَمٌّ وَلَا حَزَنٌ فَقَالَ: اللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ، وَابْنُ عَبْدِكَ، وَابْنُ أُمَّتِكَ، نَاصِيَتِي بِيَدِكَ، مَاضٍ فِيَّ حُكْمُكَ، عَدْلٌ فِيَّ قَضَاؤُكَ، أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ، سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ، أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ، أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي كِتَابِكَ، أَوْ اسْتَأْذَنْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ، أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رَبِيعَ قَلْبِي وَنُورَ صَدْرِي وَجَلَاءَ حُزْنِي وَدَهَابَ هَمِّي. إِلَّا أَذْهَبَ اللَّهُ هَمَّهُ وَحُزْنَهُ وَأَبْدَلَهُ مَكَانَهُ فَرِحًا)) [صحيح رواه أحمد رقم: (۱ / ۳۹۱)، صححه الألباني في سلسلة الأحاديث الصحيحة رقم: (۱۹۹)].

واته: هه رکه سییک غه م وپه ژاره وناپه حه تیه کی تووش بپیئت وبلیت:

خوایه من بهنده ی تووم، وه کورپی پیاویکم که بهنده ی توویه، وه کورپی ئاقره تییکم که بهنده ی توویه، پییشه سه رم له دهستی تو دایه، حوکمی تو به سه رمدا په یپه وکراوه، بریاری تو به سه رمدا پراست وداپه روه رانه یه، داوات لیده که م به هه مو ناویک که ناوی خوئت پیناوه، یان فیبری که سیکت کردوو له دروستکراوه کانت، یان داتبه زاندوو له کتیبه که تدا، یان تاییه تت کردوو به خوته وه له زانستی

غہ ییدا لای خوٹ، کہوا قورٹان بکہیت بہ بہ ہاری دلّم
ورووناکی سینگم وہ لگری پہ ژارہم ولابہری غہ مم.
ئیللا خوا غہم وپہ ژارہی لادہبات ولہ جیی ئہ وہ دا
دہیگورپتہ وہ بہ دلّ فراوانی.

ناوه پۆک

لا په ره	بابهت
۳	پیشه کی وهرگیپر
۷	مافی خوا له سه ر به نده کانی
۱۱	جوړه کانی یه کخوایه رستی و سووده کانی
۱۸	مه رجه کانی وهرگرتن و قبولکردنی کرده وه
۲۱	شیرکی گه وره
۲۸	جوړه کانی شیرکی گه وره
۴۱	شیرکی بچووک
۴۴	ته وه سول وداوای شه فاعهت و تکا کردن
۵۴	جیهاد و دۆستایه تی و حوکم کردن
۵۸	کرده وه کردن به قورئان و سوننهت
۶۷	سوننهت و بیدعه
۷۱	دوعای گیرا
۷۳	ناوه پۆک

